

L'antropòleg capturat i el miratge de l'esquerra: quan la ideologia anul·la la crítica

Opinió | 12-07-2026 | 19:39

En la història de l'antropologia existeix un fenomen tan fascinant com perillós conegut com a *going native* o *esdevenir nadiu*. Descriu el procés pel qual un investigador enviat a conèixer amb una comunitat aliena per estudiar-la de manera objectiva s'impregna tant de la seva cosmologia, dels seus mites i de les seves justificacions internes que acaba perdent completament la distància crítica.

L'antropòleg deixa d'observar la comunitat i queda psicològicament capturat per ella. En el seu afany per comprendre l'altre i posar-se en la seva pell, adopta les seves estructures mentals i arriba a relativitzar o justificar pràctiques que siguin de submissió, violència o coerció que, sota qualsevol criteri objectiu, consideraria aberrants. El científic acaba assimilat pel seu propi objecte d'estudi.

Aquest segrest psicològic i metodològic, que va provocar dècades de debats epistemològics en l'àmbit acadèmic, ha trobat avui un paral·lelisme sorprenent i inquietant en la política contemporània: la relació d'indulgència, protecció i preferència que una part important de l'esquerra occidental manté amb l'islamisme.

El mecanisme de fons és semblant al de l'antropòleg capturat, encara que traslladat al terreny de la geopolítica, la cultura i la identitat. L'esquerra occidental, històricament hereva de la Il·lustració, el laïcisme, els drets individuals i col·lectius i el feminisme, s'ha quedat atrapada en el seu propi laberint teòric. En el seu intent legítim de combatre el racisme, la xenofòbia i les conseqüències del passat colonial, ha incorregut en una hipercorrecció que acaba anul·lant el seu propi sistema de valors.

Assistim així a un doble raser que evidencia una profunda incoherència ideològica. La mateixa

esquerra que fiscalitza qualsevol rastre de patriarcat a l'Església catòlica, denuncia els casos de pederàstia al clergat, revisa el llenguatge des d'una perspectiva de gènere i assenyala qualsevol expressió de masclisme dins la societat occidental es posa de perfil, calla o fins i tot empara estructures clarament opressores quan procedeixen de determinats entorns islamistes.

El vel imposat, l'enclaustrament de les dones, els matrimonis forçats o amb menors i la persecució de l'homosexualitat, presents en règims teocràtics i comunitats sotmeses al dogmatisme religiós, deixen de jutjar-se d'acord amb els principis universals de la llibertat humana. Aquestes pràctiques queden diluïdes sota el mantell protector del respecte a la diversitat cultural?

A diferència de l'antropòleg a la selva, però, l'esquerra no pateix un segrest provocat per la convivència íntima, sinó per conveniència tàctica i construcció teòrica. A través de la lent de la interseccionalitat, les comunitats musulmanes són classificades automàticament i de manera exclusiva com el bloc dels oprimits?, davant d'un Occident presentat sempre com a opressor, capitalista i imperialista?

Sota la premissa que l'enemic del meu enemic és el meu amic?, l'islam polític es converteix en un aliat gairebé intocable. El dogma religiós més reaccionari rep la immunitat de la retòrica progressista perquè comparteix un mateix adversari: l'hegemonia occidental.

El resultat d'aquest miratge és devastador, especialment per a les persones que l'esquerra assegura defensar. Aquesta actitud, impregnada de relativisme cultural, amaga paradoxalment un profund paternalisme: pressuposa que les societats no occidentals no poden ser jutjades pels mateixos principis de llibertat, igualtat i dignitat humana.

D'aquesta manera, es desemparen milions de dones, dissidents religiosos, persones homosexuals i altres minories que lluiten des de dins de les comunitats i dels països de majoria musulmana per aconseguir la seva emancipació. En nom de la tolerància, s'acaba abandonant precisament aquells que s'enfronten a la intolerància.

L'antropologia va aprendre que comprendre una cultura no exigeix desconnectar el pensament crític ni renunciar al mètode científic. L'esquerra occidental faria bé de recordar que defensar els drets de les minories i combatre la discriminació no obliga a abdicar de la raó, de la llibertat individual ni dels drets humans universals.

Quan l'empatia es converteix en submissió ideològica, el pensament crític mor. I quan el progressisme renuncia als seus propis principis per protegir els qui els combaten, acaba convertint-se en el millor aliat d'aquells que aspiren a destruir-lo.

Autor: Narcís Oliveres